

prerequisites for the success of the economy and assessing its leadership potential in these conditions. Changing the qualitative basis of economic development requires a rethinking of the role of intelligence in the management process, which, in turn, raises the issue of intellectual potential and the effectiveness of its implementation. The analysis of the structure of Ukraine's economy shows the urgent need for its qualitative restructuring, given the processes of global intellectualization of production.

Significant intellectual resources accumulated in Ukraine, however, do not receive sufficient capitalization. Such indicators are the result of the lack of scientific and innovative spheres among the priorities of the state development, which is unacceptable in the conditions of transition to the knowledge economy and building an efficient economy. The intellectual potential of Ukraine is formed by many factors, including the scale and structure of training of specialists with higher education and research staff. The level of structure, structure and quality of scientific personnel training have the greatest influence on the level of technological readiness. Indicators also include: the network of organizations, their structure, level and structure of funding, the number and structure of scientific training, the number of researchers and their share in the structure of the labor market.

intellectualization, human capital, intellectual capital, intellectual leadership

Одержано (Received) 20.09.2020

Прорецензовано (Reviewed) 25.09.2020

Прийнято до друку (Approved) 28.09.2020

УДК 338.439.4; 311.172

JEL Classification: L66; O32; O38

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4\(37\).43-56](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4(37).43-56)

Е.Е. Савицький, канд. екон. наук

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

Організація і взаємодія держави, бізнесу та науки в контексті активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості

Стаття присвячена аналізу чинної організації і взаємодії держави, бізнесу та науки в контексті активізації процесів інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості, а також обґрунтуванню наявних проблеми на шляху активізації інноваційно-інвестиційних перетворень і розробці напрямів покращення такої взаємодії в контексті інноваційно-інвестиційної політики держави. Доведена необхідність удосконалення і доповнення наявних форм і методів організації і взаємодії держави, бізнесу та науки, зокрема налагодження зв'язків українських інноваторів у галузі харчової промисловості з усіма стейкхолдерами (представниками бізнесу та держави), потенційно зацікавленими у комерціалізації їхніх інновацій і розширенні ринків збуту. Запропоновано різні форми бюджетного і позабюджетного фінансування інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості. Визначено актуальним запровадження моніторингу запиту бізнесу на інноваційні розв'язання наявних проблем, започаткування стартапів зі створення елементів інноваційної інфраструктури та їх поширення на всі регіони України, а також сприяння поінформованості науковців та підприємців про різні етапи та учасників інноваційного процесу.

харчова промисловість, інноваційно-інвестиційна діяльність, розвиток економіки, фінансування інновацій, стартапи, технопарки, комерціалізація інновацій

Э. Э.Савицкий, канд. экон. наук

ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», г. Киев, Украина

Организация и взаимодействие государства, бизнеса и науки в контексте активизации инновационно-инвестиционной деятельности предприятий пищевой промышленности

© Е.Е. Савицький, 2020

Статья посвящена анализу действующей организации и взаимодействия государства, бизнеса и науки в контексте активизации процессов инновационно-инвестиционной деятельности предприятий пищевой промышленности, а также обоснованию имеющихся проблем на пути активизации инновационно-инвестиционных преобразований и разработке направлений улучшения такого взаимодействия в контексте инновационно-инвестиционной политики государства. Доказана необходимость усовершенствования и дополнения имеющихся форм и методов организации и взаимодействия государства, бизнеса и науки, в частности налаживание связей украинских инноваторов в области пищевой промышленности со всеми стейкхолдерами (представителями бизнеса и государства), потенциально заинтересованными в коммерциализации их инноваций и расширении рынков сбыта. Предложены различные формы бюджетного и внебюджетного финансирования инновационной деятельности предприятий пищевой промышленности. Определено как актуальное внедрение мониторинга запроса бизнеса на инновационные решения имеющихся проблем, начало стартапов по созданию элементов инновационной инфраструктуры и их распространение на все регионы Украины, а также содействие осведомленности ученых и предпринимателей о различных этапах и участниках инновационного процесса.

пищевая промышленность, инновационно-инвестиционная деятельность, развитие экономики, финансирование инноваций, стартапы, технопарки, коммерциализация инноваций

Постановка проблеми. У сучасних українських економічних реаліях далеко не всі підприємства здійснюють інноваційно-інвестиційну діяльність. Така ситуація породжена складністю сприйняття і практичного переходу на інноваційну систему господарювання власне самих підприємств, відсутністю їхньої підтримки з боку держави, незацікавленістю інвесторів та віддаленістю науки від реального сектору виробництва. Очевидним є те, що на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності впливає загальний стан економіки і матеріального виробництва в країні.

Як показують сучасні наукові дослідження і публікації, ресурсний потенціал інноваційної діяльності за останні роки мав тенденцію до абсолютного кількісного скорочення та погіршення якості. Зниження рівня і якості ресурсного забезпечення інноваційної діяльності обумовлено відсутністю необхідних коштів. У даний час інновації стають основним засобом збільшення прибутку суб'єктів господарювання внаслідок кращого задоволення ринкового попиту, зниження виробничих витрат порівнянні з конкурентами. З огляду на складність поставлених завдань для підприємств, виникає необхідність державного стимулювання інноваційної діяльності, яке здійснюється основними напрямками, формами і методами організації і взаємодії держави, бізнесу та науки. Наразі для підприємств харчової промисловості найбільшу питому вагу в грошових вкладеннях в інвестиційну діяльність мають власні джерела фінансування, в тому числі використання амортизаційних відрахувань. З метою покращення організації і взаємодії держави, бізнесу та науки у напрямках фінансування державних, міжгалузевих і регіональних науково-технічних програм інноваційно-інвестиційної діяльності і підтримки інновацій у харчовій промисловості, необхідно розробляти відповідні дієві заходи впливу на всіх учасників такої взаємодії. У свою чергу загальне підвищення інноваційної активності на всіх рівнях і всіх учасників цього процесу, зможе результативно вплинути на діяльність галузі, окремих підприємств і в цілому країні, що у свою чергу, дозволить збільшити випуск продовольчих товарів високої якості та різноманітного асортименту, а також значно підвищити доходи підприємств харчової промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати вивчення світового практичного досвіду засвідчують, що більшість інституційних механізмів та інструментів стимулювання інноваційної діяльності, які на практиці довели свою ефективність в економічно розвинутих країнах світу, в трансформаційних економічних системах ще не знайшли свого застосування [13]. Упродовж останніх років у світовій науці зростає кількість теоретичних досліджень, присвячених розгляду питань

інноваційного розвитку, активізації інноваційних процесів на різних рівнях, пошуку нових дієвих форм і методів організації і взаємодії держави, бізнесу та науки для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, розробляються нові моделі інноваційного процесу, теорії, зокрема національних і регіональних інноваційних мереж та інноваційних систем, елементи методології, форми та методи державного регулювання інноваційного розвитку. Серед основних вітчизняних науковців, які ведуть наукові пошуки у даному напрямі, можна виокремити таких, як: О. Амоша [1], П. Бубенко [2], О. Власенко [3], В. Гусєв [2], В. Геєць [4], О. Дацій [5], В. Ільчук [14], О. Коваленко [6], М. Сичевський [9], В. Чабан [12], Н. Чуприна [6], С. Шарлет [14].

Вчені наголошують, що в цілому для України практична реалізація курсу на широке використання інновацій залишається одним з найважливіших завдань. Під впливом економіко-технологічних зрушень, які відбуваються в останні роки європейського курсу розвитку нашої країни, багато процесів проходить в основному стихійно, головні механізми зростання інноваційно-інвестиційної діяльності продовжують концентруватись в групі галузей, чия конкурентоспроможність переважно залежить від використання екстенсивних факторів виробництва, вимагає відносно невисокого рівня інноваційної активності та ґрунтується на експорті сировини і продукції нижчих виробничих ланок. Для ефективної взаємодії усіх учасників інноваційно-інвестиційної діяльності в процесах глобальної трансформації світової економіки Україні вкрай необхідно подолати поширені негативні тенденції примітивізації промислового виробництва, забезпечити структурну перебудову економіки в напрямку ефективної організації і взаємодії держави, бізнесу та науки для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості, зокрема на збільшення частки виробництв з високим рівнем доданої вартості, формування конкурентоспроможних інноваційно-орієнтованих підприємств, чия продукція буде конкурентоспроможною як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. Тільки забезпечивши вирішення цього завдання, можна буде реально продовжити рух в Європейський економічний простір шляхом диверсифікації економіки та створення надійних передумов для переходу до стійкого економічного зростання української економіки. Особливу роль у вирішенні цього завдання повинні зіграти розробка і реалізація ефективної державної інноваційно-інвестиційної політики, найважливішим елементом якої має стати взаємодія держави, бізнесу та науки, спрямовані на формування відповідного інституційного середовища, що включає різні інструменти, механізми та інститути, орієнтовані на стимулювання інноваційної модернізації та інвестиційного розвитку економіки України.

Вважаємо, що наявним дослідженням бракує системного підходу, за якого буде існувати ефективна взаємозалежність між усіма учасниками інноваційно-інвестиційних процесів у системі активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, діяльність яких є однією з найбільш важливих характеристик розвитку національної інноваційної системи. Також потрібно враховувати взаємозв'язки і взаємодії між усіма учасниками. Тільки коли всі учасники інноваційної системи ефективно взаємодіють, вони зможуть стати могутнім механізмом економічного росту.

Постановка завдання. Виходячи із зазначеної актуальності та гостроти проблеми як на макрорівні, так і на мікрорівні, наше дослідження ставить за мету провести аналіз чинної організації і взаємодії держави, бізнесу та науки в контексті активізації процесів інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості, а також обґрунтувати наявні проблеми на шляху активізації

інноваційно-інвестиційних перетворень і розробки напрямів покращення такої взаємодії в контексті інноваційно-інвестиційної політики держави.

Виклад основного матеріалу. Систему активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на рівні підприємства доцільно розглядати як упорядковану систему впливу на інноваційно-інвестиційні процеси, що протікають на підприємстві, на основі сукупності регламентуючих форм і методів, які забезпечуються усіма учасниками у процесі взаємодії держави, бізнесу та науки на досягнення індикативно заданих або прогнозованих результатів інноваційної моделі розвитку підприємства.

Відповідно до методології системного підходу модельне подання системи активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства повинно включати такі елементи: суб'єкт, об'єкт, цілі, форма, методи, засоби.

В Україні співпраця промислових підприємств у виробничій та інноваційній діяльності перебуває на низькому рівні. Негативною тенденцією у сучасних реаліях української економіки є недостатня кількість підприємств харчової промисловості, які здійснюють в повній мірі безпосередньо інноваційно-інвестиційну підприємницьку діяльність. Водночас, очевидним є кількісні переваги підприємств інших видів галузей економіки, зокрема й тих, які здійснюють активну інноваційно-інвестиційну діяльність над підприємствами харчової промисловості. Така негативна тенденція спричинена складністю прийняття і практичного переходу багатьох українських підприємств, зокрема харчової промисловості, на інноваційну систему господарювання після довгих років примусового перерозподілу і концентрування ресурсів. Цьому сприяла державна підтримка і заохочення одних галузей економіки і безконтрольний кількісний розвиток підприємств у харчовій промисловості, які не завжди відповідають якісним стандартам виробництва харчової продукції. Разом з тим, певна обмеженість ресурсів і державна підтримка вибіркового галузей економіки, повинна спонукати виробників харчових продуктів зняти такі обмеження саме шляхом інноваційно-інвестиційної активності. Однак такі мотиваційні важелі можуть бути практично пригнічені, з одного боку, при економічних кризах і невизначеності розвитку економіки в цілому, а, з іншого – при зниженні віддачі від вкладених коштів. Тому і загальний стан економіки, і зокрема підприємств харчової промисловості безпосередньо впливає на активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності, як на рівні держави, так і на рівні галузі.

На регіональному та національному/наднаціональному рівнях забезпечення інклюзивності економічного розвитку відбувається завдяки концепції смарт-спеціалізації, що дозволяє реалізовувати заснований на специфічних конкурентних перевагах унікальний потенціал економічного розвитку регіонів та країн. Важливою складовою концепції смарт-спеціалізації є концепція кластерного розвитку, фокусом якої є створення кластерів світового рівня з активним залученням малих та середніх підприємств (МСП) [8].

Кроки України у напрямі впровадження цих концепцій у державну економічну політику включають інтеграцію їхніх принципів до стратегічних документів – Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, Стратегії розвитку промислового комплексу України до 2025 року, Стратегічного плану діяльності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України на 2020-2024 роки, Плану пріоритетних дій Уряду на 2020 рік; входження окремих регіонів України до Платформи смарт-спеціалізації ЄС; реалізацію у регіонах пілотних проектів смарт-спеціалізації промисловості та багато інших програм і концепцій.

Зрозуміло, що подальша розбудова в Україні інноваційно-орієнтованих виробництв у всіх галузях економіки вимагає низки об'єднаних взаємозалежних заходів

державної політики, бізнесу та науки, спрямованих на розвиток крос-секторальних зв'язків з акцентом на активацію та реалізацію потенціалу науково-освітнього сектору та підприємництва, інтеграції до глобальних ланцюгів виробництва. Першочерговими завданнями мають стати закладення на національному та регіональному рівнях інституційних засад підтримки процесів активізації та розвитку потенціалу науково-освітнього та підприємницького секторів, а також внесення відповідних змін до існуючого законодавства. Ці заходи мають доповнюватися активізацією інтеграційних процесів до європейських структур, проектів та програм з формування в економіці спільних інноваційних програм за участі всіх стейкхолдерів, а також підкріплюватися впровадженням ефективних механізмів фінансової підтримки.

За даними Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) – «Звіту про глобальну конкурентоспроможність 2019», Україна посіла 85 місце серед 141 досліджуваної країни (набравши 57 балів із 100 можливих), і таким чином понизила свої позиції проти 83 місця у 2018 році [19]. Згідно зі щорічним звітом ВЕФ, основний регрес зафіксовано у сфері фінансових систем, в якій рейтинг України опустився на 19 позицій – до 136-го місця, й у сфері охорони здоров'я – на 9 позицій, до 101-го місця. Також дещо погіршилися показники впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) – із 77-го на 78-ме місце, макроекономічної стабільності – зі 131-го на 133-тє місце та інноваційних можливостей – із 58-го на 60-те місце, що мають ключову роль для здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств.

Попри велику кількість вчених та практиків, а також частку людей, які мають вищу освіту, Україна має досить посередній рейтинг за підіндексом «Інновації» та низькі значення показників «Державні закупівлі новітніх технологій і продукції», «Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері досліджень і розробок (ДіР)», «Технологічна готовність». Тут найбільш проблемним показником залишаються «Іноземні інвестиції та трансфер технологій».

Згідно з доповіддю «Глобальний індекс інновацій 2018», у 2018 році Україна піднялася в рейтингу ще на 7 позицій і посіла 43 місце, випередивши Таїланд та опинившись позаду Хорватії і Греції. В групі за рівнем доходів “нижче середнього” Україна посіла 1 місце, обійшовши В'єтнам [10].

Очевидно, що основою для розвитку української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал і дослідження, а також знання й результати наукових досліджень. Їх ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою. Однак у порівнянні з 2017 роком за підіндексом “Людський капітал і дослідження”, Україна втратила 2 позиції, перемістившись з 41-го на 43-тє місце. Це відбулося внаслідок скорочення витрат на освіту у відсотках до валового внутрішнього продукту (ВВП) (22 місце – 2017 р., 26 місце – 2018 р.) та витрат на ДіР у відсотках до ВВП (54 місце – 2017 р., 62 місце – 2018 р.) [10].

Крім Глобального інноваційного індексу у доповіді визначається рейтинг країн за Індексом інноваційної ефективності. Індекс інноваційної ефективності характеризує створення сприятливих умов для інноваційної результативності. За цим показником у 2018р. Україна на 5 місці, що на 6 позицій вище, ніж у 2017 р. Це свідчить про зростання ефективності інноваційної діяльності в країні [20].

Відповідно до індексу інноваційного розвитку, представленого агентством Bloomberg у 2019 році, Україна посіла 53-є місце в рейтингу із загальним балом 48,09. Роком раніше наша країна займала 46-у сходинку рейтингу. Таке падіння зумовлено послабленням позиції України за 6-ма із семи складових даного індексу [15].

Інноваційне табло ЄС, яке включає дані щодо країн європейської спільноти, країн-кандидатів на вступ в ЄС та деяких інших країн, віднесло Україну до групи

“Повільні інноватори” (це всі країни, результативність яких знаходиться в межах 50% і 90% від середнього показника результативності по ЄС у 2017 році). Позиції України проти середньоєвропейського рівня знизились, наша держава тут на рівні європейських аутсайдерів з інновацій (Румунія, Болгарія). Зауважимо також, що значення сукупного індексу для України у 2017 р. становило 27,8% (у 2016 р. – 28,9%), що свідчить про падіння на 1,1% у порівнянні з 2016 р. Відповідно до методики Україна входить до групи країн “повільні інноватори”. Україна відстає за всіма показниками, окрім показників людські ресурси (110,3%) та вплив зайнятості (77,5%). Найслабші сторони – зв’язки та підприємництво (9,5%), інноваційне середовище (4,1% – 2017 р., у 2010 р. та 2016 р. дані відсутні) [16; 17].

Таким чином, найбільш проблемними питаннями готовності виробничого сектору України до майбутнього з точки зору інновацій і технологій є: низький рівень розвитку кластерів; державні організації та установи не зацікавлені у закупівлі нової технологічної продукції або ж не мають достатнього фінансування для цього; частка підприємств, які готові сприймати і впроваджувати інновації у свій виробничий процес залишається незначною. Поряд з цим, потребує вирішення проблема низького рівня залучення прямих іноземних інвестицій та трансферу технологій (Україна на 95 місці) [18].

В Україні відбувається поступова деградація інноваційного потенціалу. За даними Державної служби статистики України, у 2019 р. ДіР в Україні здійснювали 950 організацій, більшість з яких, як і в минулі роки, відносяться до державного та підприємницького секторів діяльності (43,1 % та 42,9 % відповідно). Однак у порівнянні з 2018 р. зросла кількість організацій підприємницького сектору (на 16,2 %) та відбулося зменшення рівня організаційного забезпечення державного сектору (на 10,5%) і сектору вищої освіти (на 6,3%) [7]. Кількість дослідників має тенденцію до скорочення, зокрема у 2019 р. частка виконавців ДіР (дослідників, техніків і допоміжного персоналу) у загальній кількості зайнятого населення України становила 0,48 % (у 2018 р. – 0,54 %), у тому числі дослідників – 0,31 % (у 2018 р. – 0,35%) [7].

Що ж стосується фінансування ДіР в Україні, то обсяг витрат на виконання ДіР України за рахунок усіх джерел у 2019 р. становив 17254,6 млн. грн., у тому числі коштом державного бюджету – 6603,9 млн. грн. або 38,3%. У структурі коштів вітчизняних замовників найбільшу частку становили кошти організацій підприємницького сектору [7].

Для нас важливіша структура видатків загального фонду бюджетного фінансування на фундаментальні наукові дослідження у 2019 р. за секторами, і лише 0,21% припадає на фінансування галузевого сектору. Це вкрай низький показник. У розрізі секторів науки найбільшу частку видатків загального фонду у структурі фінансування прикладних ДіР мав академічний сектор, а галузевий сектор – 24,8% [7].

Отже, першочергове завдання активізації інноваційно-інвестиційного потенціалу має стати рушієм економічного зростання та, у свою чергу, сприяти розвитку усіх сфер економіки, зокрема харчової промисловості. Як показує дослідження, Україна має низку конкурентних переваг, які дозволяють їй потенційно виробляти інноваційні продукти, найвигідніші з яких – це інновації, передусім науково-технічного характеру. Статистичні дані і рейтингові оцінки України показують, що основою української інноваційної конкурентоспроможності має стати людський капітал, а також знання й результати наукових досліджень. Питання в тому, як найефективніше їх реалізувати у харчовій промисловості з можливістю виходу на світові ринки, що сприятиме розвитку країни в цілому.

Наразі Україна має дуже обмежену фінансову та інституційну спроможність. Відтак наявні ресурси і потенціал доцільно зосередити на створенні суспільних благ, зокрема у сфері інновацій – на підтримці наукових досліджень, які є однією з основ інноваційного потенціалу. Для вирішення першочергового завдання переходу до інноваційного зростання, можна виокремити ті інструменти, які: найкраще відповідають подоланню перешкод, що найбільше заважають інноваційному процесу в Україні; не потребують запровадження механізмів, що у довгостроковій перспективі зменшують надходження до бюджетів різних рівнів і здатні приносити відчутні результати при мінімальних вкладеннях; є найменш вразливими до корупції та інших зловживань.

Витрати і собівартість продукції, зокрема підприємств харчової промисловості у нашому дослідженні, є важливими економічними категоріями, а їх рівень визначає величину прибутку і рентабельності підприємства, ефективність їх господарської діяльності. Формула ефективності діяльності будь-якого підприємства виглядає як співвідношення результатів і витрат, тому збільшення результативної частини та зменшення витратної однаково призводить до збільшення віддачі, результативності виробництва, появи реальних можливостей посилення інноваційної складової підприємств.

Підприємствам харчової промисловості для поліпшення каналів фінансування, зокрема залучення інвестиційних коштів, слід було б розглянути співвідношення планових і фактичних сум витрат безпосередньо на мікрорівні; у конкурентів і в середньому по галузі. Отже, виникає необхідність стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості.

Актуальність вибору ефективної форми організації і взаємодії структур влади, бізнесу та науки, спрямованих на активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості полягає в тому, що правильний початковий вибір зумовлює весь хід подальшої інноваційно-інвестиційної діяльності та робить якісний розвиток підприємств харчової промисловості виробництва незворотнім.

Вважаємо, що активізація та стимулювання процесів інноваційно-інвестиційної діяльності складається з трьох основних напрямків: 1) державна підтримка інноваційної діяльності; 2) позабюджетне фінансування; 3) мотивація всіх учасників інноваційної діяльності.

Загалом в області інновацій, важелі держави можна поділити на дві основні групи: прямі і непрямі. Пряме державне регулювання здійснюється переважно у двох формах: адміністративно-відомчої і програмно-цільовий.

Методи адміністративно-відомчої форми включають: 1) дотаційне фінансування; 2) створення спеціальних організацій в рамках апарату виконавчої влади; 3) надання сприяння в обміні науковим і технічним персоналом між університетами, промисловістю і державними лабораторіями; 4) заохочення приватних осіб і корпорацій, які так само справляють позитивний внесок у розвиток науки і техніки.

Методи програмно-цільової форми державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності – це конкретне фінансування підприємств харчової промисловості державними цільовими програмами підтримки нововведень. Існують основні напрямки інноваційної діяльності, за якими здійснюється цільове фінансування: проведення фундаментальних, пошукових, технологічних та інших науково-дослідних робіт, підтримка науково-дослідної бази, оновлення основних виробничих фондів, інформаційне забезпечення, підготовка та перепідготовка висококваліфікованих кадрів.

Особливе місце в системі прямих заходів впливу держави на інноваційний бізнес у сфері харчової промисловості займає стимулювання розвитку структур технопарків. Їх головне завдання – надання різноманітних послуг і створення найбільш сприятливих для інноваційних підприємств умов (що сприяє залученню коштів та більш ефективному їх використанню), стимулювання розвитку екологічних підприємств, прискорення інноваційного процесу, практичної реалізації перспективних наукових ідей і винаходів.

Непряме регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності здійснюється у формі створення державою сприятливих умов для інноваційної діяльності. Основні методи, що відносяться до непрямих: 1) лібералізація податкового та амортизаційного законодавства; 2) розробка і впровадження відповідних законодавчих норм; 3) створення соціальної інфраструктури.

На думку фахівців, в Україні ще не склалася комплексна і ефективна система оподаткування стосовно до наукових установ, хоча податкове законодавство передбачає деякі пільги, націлені на стимулювання інноваційної діяльності. Чинні податкові пільги не так стимулюють вкладення коштів в наукові дослідження, скільки цілеспрямовано компенсують недоліки податкової системи, усувають її суперечності, полегшують тяжкий фінансовий стан. Це принципова відмінність проявляється і в тому, що науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) у нашій промисловості виконуються за рахунок прибутку, в той час як в основних розвинених країнах витрати компанії на ДіР, що проводяться власними силами, як правило, прирівнюються до витрат виробництва.

Розвиток інноваційної діяльності як на рівні окремого підприємства харчової промисловості, так і інтегрованих структур і держави в цілому передбачає створення обґрунтованої системи фінансування.

Основними формами цього напрямку стимулювання інноваційної діяльності є: 1) власні кошти підприємств; 2) кошти позабюджетних фондів; 3) кошти, отримані на фінансовому ринку; 4) засоби, що надходять в порядку перерозподілу.

В даний час для підприємств харчової та переробної промисловості найбільшу питому вагу інвестицій в інноваційну діяльність мають власні джерела фінансування - близько 70% [10].

До елементів власних коштів підприємств харчової промислових підприємств пропонується відносити наступне: прибуток від реалізації товарної продукції; прибуток від виконаних науково-дослідних робіт; прибуток від фінансових операцій; амортизаційні відрахування; виручка від реалізації вибулого майна; стійкі пасиви; цільові надходження.

На сьогодні приблизно половина підприємств харчової промисловості нерентабельна і функціонує на застарілому обладнанні, тому роль прибутку у фінансуванні інноваційної діяльності значно скоротилася. Але у випадку, коли держава не може оперативним чином вплинути на ефективність роботи приватних підприємств харчової промисловості, то щодо амортизаційної політики ситуація принципово інша.

Балансова оцінка вартості в переважній більшості морально застарілих зношених основних фондів в сучасних українських умовах не відображає їх відновну вартість. Методи, що застосовуються при оцінці основних фондів призводять до завищення їх вартості в харчовій промисловості. Це означає завищений податок на майно, збільшення собівартості і зростання цін на кінцеву продукцію, неможливість списання вибулого устаткування. В цьому випадку вважаємо доречним введення спеціальних амортизаційних рахунків і контролю за їх використанням з можливим

нарахуванням санкцій на адресу підприємства і банку, який здійснив нецільове перерахування таких коштів.

Відомо, що за своєю суттю, амортизація є частиною вартості основних засобів, що використовуються у виробництві, і тому економісти вважають раціональним розширення законодавства про власність на амортизаційний фонд, щоб розділити право власності і управління ним. Використання всього обсягу амортизаційних відрахувань на капіталовкладення дозволило б істотно збільшити інвестиції в інноваційну діяльність.

З метою забезпечення фінансування міжгалузевих і регіональних науково-технічних проблем, а також заходів щодо освоєння нових видів продукції харчової промисловості, в даний час можна рекомендувати створення позабюджетних фондів фінансування НДДКР і підтримки інновацій. Засоби таких фондів мають бути важливою формою позабюджетного фінансування. До таких елементів фінансування можна включити: - засоби центральних позабюджетних фондів; - засоби регіональних валютних фондів; - засоби муніципальних валютних фондів.

Вважаємо, що позабюджетні фонди можуть утворюватися за участі таких суб'єктів: 1) Міністерства освіти і науки України; 2) регіональних міністерств (позабюджетні фонди відповідних міністерств); 3) інших регіональних органів виконавчої влади.

Відповідно такі позабюджетні фонди будуть формуватися коштом добровільних відрахувань підприємств і організацій незалежно від форм власності у в розмірі, що буде встановлений у відсотках від вартості реалізованої продукції. Далі суму відрахувань коштів у позабюджетні фонди підприємств включають до собівартості продукції.

В даний час такі фонди фінансування НДДКР і підтримки інновацій в Україні не існують. Разом з тим поступово налагоджується система регіонального фінансування інновацій.

Також, позабюджетні фонди можуть виступати як один з розпорядників фінансових ресурсів при консолідованому фінансуванні інноваційно-інвестиційних проектів, якщо мають профіцит власного бюджету. Доцільно часткове фінансування інноваційних проектів, впровадження яких призведе до відповідних соціальних наслідків. Економічними наслідками впровадженнями інноваційних проектів можуть бути: 1) збільшення надходжень до державного та місцевих бюджетів; 2) збільшення надходжень до позабюджетних фондів; 3) зниження витрат фонду сприяння зайнятості; 4) зниження витрат, пов'язаних з тимчасовою непрацездатністю.

Отже, діяльність позабюджетних фондів буде спрямована на цілі держави, а саме на активізацію інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості. Головна мета створення в Україні позабюджетних фондів фінансування харчової промисловості – це акумулювання фінансових ресурсів для подальшого фінансування екологічних, безпечних та ресурсощадних підприємств харчової промисловості. Напрями використання фінансових ресурсів таких фондів можливі в межах бюджетних програм, відповідно до кошторисів, затверджених Міністром освіти і науки України за погодженням з Мінфіном.

Таким чином, в умовах інноваційного розвитку, інноваційні проекти підприємств харчової промисловості, які при впровадженні мають екологічний ефект, безпечність та високу якість продукції, що виражені в зменшенні кількості викидів відходів у навколишнє середовище або у можливості безвідходного виробництва, можуть розраховувати на кошти позабюджетних фондів в рамках фінансування,

затверджених регіональних або навіть державних програм, які спрямовані на дотримання європейських стандартів якості.

В Україні наразі існує схвалена Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року (далі – Стратегія). Відповідно до Стратегії, Міністерству освіти і науки разом з іншими зацікавленими центральними органами виконавчої влади повинно було розробити проект плану заходів на 2019-2021 роки з реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням і починаючи з 2022 року розробляти та подавати на розгляд Кабінету Міністрів України проекти трирічних планів заходів з реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням [11].

У Стратегії визначені основні бар'єри для розвитку інновацій в Україні, яким є: - недосконалість інституцій, зокрема політичного, регуляторного та бізнес-середовища; - слабо розвинута інфраструктура, у тому числі інноваційна, оскільки залишаються на низькому рівні показники валового нагромадження капіталу у відсотках до валового внутрішнього продукту, показники екологічної стійкості, доступності та якісної роботи електронного Уряду (використання інформаційних та комунікаційних технологій у поєднанні з організаційними змінами та застосуванням нових навичок у державному управлінні для впровадження державних послуг та демократичних процесів) [11].

Таким чином, для сталого розвитку держави необхідно забезпечити сприятливі умови для утворення та функціонування інноваційно активних підприємств, розвитку національної інноваційної екосистеми, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. Запропонований у цій Стратегії функціональний підхід спрямований на розв'язання проблем, які гальмують інноваційний розвиток будь-якої сфери економіки.

Так чи інакше, місцевим органам влади можливе надання ширших можливостей щодо стимулювання регіональних інтересів у активізації та розвитку підприємств харчової промисловості, одним з яких виступає інноваційна діяльність, оскільки, чим більше в регіоні буде прибуткових підприємств, тим більше податків надійде до дохідної частини бюджету.

Засновниками цих фондів поряд з місцевими органами влади можуть виступати розташовані в регіоні, і, можливо, за його межами, підприємства та організації, в тому числі громадські, зацікавлені в розвитку тих чи інших виробництв, поліпшенні соціальної та екологічної ситуації. У функції фондів входить: участь у розробці та реалізації регіональних програм розвитку інноваційної діяльності, фінансова, матеріально-технічна, організаційно-методична підтримка.

Наступною важливою формою позабюджетного фінансування є кошти, отримані на фінансовому ринку. До них відносяться: продаж власних акцій, облігацій та інших видів цінних паперів; кредитні інвестиції; фінансовий лізинг; спонсорські кошти; приватні накопичення фізичних осіб.

У разі необхідності фінансування перспективних інноваційних проектів у галузі харчової промисловості, підприємство може вдаватися до додаткової емісії цінних паперів. природно, що цей шлях доступний лише підприємствам, які організовані у формі закритих або відкритих акціонерних товариств. Важливо при цьому, щоб кошти, отримані під час розміщення акцій, використовувалися ефективно і дозволили підприємству після закінчення емісії збільшити віддачу на капітал і розмір дивіденду на одну акцію.

Одне з головних місць у фінансовому забезпеченні інноваційної діяльності підприємства відводиться комерційним кредитом. Як правило, комерційний банк кредитує тільки такі заходи, які мають реальні терміни окупності та при наявності джерел повернення кредиту забезпечують окупність фінансуються вкладень у коротші терміни, ніж середньогалузеві. Українська практика показує, що банківський кредит на

відміну від бюджетного фінансування дозволяє підвищити ефективність інноваційних заходів і може виявитися більш прийнятним і зручним методом мобілізації грошових коштів на тривалі терміни, ніж випуск акцій або розміщення облігаційних позик.

В разі коли вирішується завдання швидкого промислового освоєння інноваційних проектів, які потребують придбання інноваційного обладнання, техніки, енергетичних установок, транспортних засобів, тоді застосовується такий вид операцій, як фінансовий лізинг. Головна перевага лізингу тут полягає в тому, що якщо існує рентабельний проект підприємець має можливість отримати обладнання та розпочати нове виробництво без великих одноразових витрат. Саме це особливо актуально в умовах обмеженості коштів підприємств харчової промисловості.

Ще однією формою позабюджетного фінансування є кошти, отримані в порядку перерозподілу. Її елементами є: - страхове відшкодування за настання ризиків; - кошти, що надійшли від концернів, асоціацій та регіональних структур; - засоби, що формуються на пайових засадах; - дивіденди і відсотки з цінних паперів інших емітентів.

Найважливішим методом зниження ризиків інноваційної діяльності є їх страхування, тому спеціальний страховий фонд є одним з джерел її позабюджетного фінансування. Тому, з метою стимулювання приватних інвестицій в інноваційну діяльність і нарівні харчової промисловості, потрібно приймати конкретні заходи. До їх числа можна віднести, зокрема, страхування некомерційних ризиків запорукою майна суб'єктів галузі.

В якості застави найчастіше використовуються пакети акцій підприємств, що перебувають у власності суб'єктів галузі, права на розробку природних ресурсів, завершені будівництвом муніципальні житлові будинки, векселі підприємств регіону. В інших сусідніх країнах набула поширення практика пайової участі регіональних бюджетів у фінансуванні інноваційних проектів, як форма гарантій приватним інвесторам, які беруть участь в їх фінансуванні.

Активізація і розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності, як вже було визначено, залежить від багатьох чинників, серед яких слід виділити кількість і науковий рівень працівників, що зайняті в галузях харчової промисловості. Становлення інноваційного підприємництва в цій галузі залежить від рівня освіти працездатного населення, підготовки наукових кадрів, готових не тільки запропонувати інноваційні ідеї, а й реалізувати їх на практиці.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З метою покращення організації і взаємодії держави, бізнесу та науки в контексті активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості, необхідно взаємовигідне налагодження зв'язків українських інноваторів в галузі харчової промисловості з усіма стейкхолдерами (представниками бізнесу та держави), потенційно зацікавленими у комерціалізації їхніх інновацій і розширенні ринків збуту за межі національних.

Важливими завданнями для організації ефективної взаємодії держави, бізнесу та науки, в першу чергу, є запровадження моніторингу запиту бізнесу на інноваційні розв'язання наявних проблем; започаткування стартапів зі створення елементів інноваційної інфраструктури та їх поширення на всі регіони України; сприяння поінформованості науковців та підприємців про різні етапи та учасників інноваційного процесу.

Здійснення перерахованих вище заходів з активізації інноваційно-інвестиційної діяльності на основі розглянутих принципів дозволить збільшити випуск продовольчих товарів високої якості і різноманітного асортименту з використанням інноваційних

технологій виробництва і залучення в галузь потенційних інвесторів, що, у свою чергу, значно підвищить доходи підприємств харчової промисловості і держави в цілому.

Перспективи подальших досліджень пов'язуємо із виявленням відображення проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку в законодавстві та діючих заходах державного регулювання, а також аналізом зарубіжного досвіду ефективної взаємодії трьох учасників(держави, бізнесу, науки) та можливістю використання його успішних прикладів в Україні.

Список літератури

1. Амоша О.І. Інноваційний розвиток промислових підприємств у регіонах: проблеми та перспективи. *Економіка України*, 2017. № 3. С. 20-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2017_3_3 (дата звернення: 21.08.2020).
2. Бубенко, П. і Гусев, В. (2016). Продовжуємо заговорювати інноваційний розвиток. *Економіка України*, 7, 82-92.
3. Власенко О. Еволюція інноваційної політики та інноваційних процесів в умовах переходу традиційної економіки до економіки знань. *Актуальні проблеми державного управління*, 2013. Вип. 2. С. 3-6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2013_2_3 (дата звернення: 21.08.2020).
4. Геєць, В. М. (2014). Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України. *Економіка України*, 12, 4-27.
5. Дацій О.І. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні. *Економіка АІЖ*. 2004. № 3. С. 97-101.
6. Коваленко О.В., Чуприна Н.Б. Характеристика сучасного стану інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 2018. Вип. 5. - С. 103-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2018_5_22(дата звернення: 21.08.2020).
7. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf> (дата звернення: 05.09.2020).
8. Національний інститут стратегічних досліджень України. Пріоритетні напрямки державної підтримки розвитку нових моделей організації виробничої та інноваційної діяльності у промисловості України : веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/prioritetni-napryamki-derzhavnoi-pidtrimki-rozvitku-novikh-modeley> (дата звернення: 28.08.2020).
9. Сичевський М.П., Коваленко О.В. Чинники інноваційної конкурентоспроможності харчової промисловості в контексті глобалізації. *Економіка АПК*. 2016. № 11. С. 60–67.
10. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році: аналітична довідка. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/innovatsii-transfer-tehnologiy/2019/07/03/stan-innov-diyaln-2018f.pdf> (дата звернення: 01.09.2020).
11. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.09.2020).
12. Чабан В.Г. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору. *Економічний вісник університету*, 2018. Вип. 37(1). С. 139-143. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2018_37\(1\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2018_37(1)_21). (дата звернення: 21.08.2020).
13. Чичкало-Кондрацька І.Б. Інноваційний розвиток регіональних наукововиробничих систем. Полтава : Полтавський літератор, 2011. 392 с.
14. Шкарлет С.М., Ільчук В. П. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. Черніг. нац. технол. ун-т. Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т. 2015. 307 с.
15. Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-u-srebounds> (дата звернення: 02.09.2020).
16. European Innovation Scoreboard 2017. URL: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/24829> (дата звернення: 02.09.2020)
17. European Innovation Scoreboard 2018. URL: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/30705> (дата звернення: 02.09.2020)
18. Readiness for the Future of Production Report 2018. URL: http://www3.weforum.org/docs/FOP_Readiness_Report_2018.pdf (дата звернення: 03.09.2020)
19. The Global Competitiveness Report 2019. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення: 01.09.2020)

20. The Global Innovation Index» 2010-2018 pp.. URL: <http://www.globalinnovationindex.org> (дата звернення: 02.09.2020).

References

1. Amosha, O.I.(2017). Innovatsiyni rozvytok promyslovykh pidpryemstv u rehionakh: problemy ta perspektyvy [Innovative development of industrial enterprises in the regions: problems and prospects]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 3, 20-34 [in Ukrainian].
2. Bubenko, P.T., & Husiev, V.A. (2016). Prodovzhuemo zahovoriuvaty innovatsiyni rozvytok [We continue to talk about innovative development]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 7, 82-92 [in Ukrainian].
3. Vlasenko, O. (2013). Evoliutsiia innovatsiinoi polityky ta innovatsiynykh protsesiv v umovakh perekhodu tradytsiinoi ekonomiky do ekonomiky znan [Evolution of innovation policy and innovation processes in the conditions of transition of traditional economy to knowledge economy]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Actual problems of public administration*, 2, 3-6 [in Ukrainian].
4. Heiets, V.M. (2014). Instytutsiina obumovlenist innovatsiynykh protsesiv u promyslovomu rozvytku Ukrainy [Institutional conditionality of innovation processes in the industrial development of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy - Economy of Ukraine*, 12, 4-19 [in Ukrainian].
5. Datsii, O.I. (2004). Derzhavne rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti v Ukraini [State regulation of innovation in Ukraine]. *Ekonomika APK - Economy of AIC*, 3, 18-22 [in Ukrainian].
6. Kovalenko, O.V., & Chupryna, N.Yu. (2018). Kharakterystyka suchasnoho stanu innovatsiinoho rozvytku vitchyznanykh pidpryemstv [Characteristics of the current state of innovative development of domestic enterprises]. *Ekonomichnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii – Economic Bulletin of the Zaporozhye State Engineering Academy*, 5, 103-107 [in Ukrainian].
7. Naukova ta naukovo-tekhnichna diial'nist' v Ukraini u 2019 rotsi: naukovo-analitychna dopovid' [Scientific and scientific-technical activity in Ukraine in 2019: scientific-analytical report]. (2020). *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf> [in Ukrainian].
8. Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen' Ukrainy. Priorytetni napriamky derzhavnoi pidtrymky rozvytku novykh modelej orhanizatsii vyrobnychoi ta innovatsiinoi diial'nosti u promyslovosti Ukrainy [Regarding the priority areas of state support for the development of new models of organization of production and innovation activities in the industry of Ukraine]. (n.d.). *niss.gov.ua*. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/priorytetni-napryamki-derzhavnoi-pidtrimki-rozvitku-novykh-modeley> [in Ukrainian].
9. Sychevskiy, M.P. & Kovalenko, O.V. (2016). Chynnyky innovatsiinoi konkurentospromozhnosti kharchovoi promyslovosti v konteksti hlobalizatsii [Factors of innovative competitiveness of the food industry in the context of globalization]. *Ekonomika APK – Economy of AIC*, 11, 60-67 [in Ukrainian].
10. Stan innovatsiinoi diial'nosti ta diial'nosti u sferi transferu tekhnolohij v Ukraini u 2018 rotsi [The state of innovation and technology transfer activities in Ukraine in 2018: analytical reference]. (2019). *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/innovatsii-transfer-tehnologiy/2019/07/03/stan-innov-diyaln-2018f.pdf> [in Ukrainian].
11. Stratehiia rozvytku sfery innovatsiinoi diial'nosti na period do 2030 roku [Strategy for the development of innovation in the period up to 2030]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
12. Chaban, V.H. (2018). Investytsiine zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku pidpryemstv ahrarynoho sektoru [Investment support of innovative development of enterprises of the agricultural sector]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University*, 37(1), 139-143 [in Ukrainian].
13. Chychkalo-Kondratska, I.B. (2011). *Innovatsiyni rozvytok rehionalnykh naukovo-vyrobnychyykh system: monohrafiia [Innovative development of regional research and production systems: monograph]*. Poltava: Poltava writer [in Ukrainian].
14. Shkarlet, S.M. & Ilchuk, S.M.(2015). *Innovatsiyni rozvytok pidpryemstva: navch. posib. [Innovative development of the enterprise: textbook]*. Chernihiv: Chernih. nats. tekhnol. un-t [in Ukrainian].
15. Bloomberg (n.d.). *bloomberg.com*. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-u-s-rebounds> [in English].
16. European Innovation Scoreboard 2017. (n.d.). *ec.europa.eu*. Retrieved from <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/24829> [in English].
17. European Innovation Scoreboard 2018. (n.d.). *ec.europa.eu*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/30705> [in English].

18. Readiness for the Future of Production Report 2018. (n.d.). *weforum.org*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/FOP_Readiness_Report_2018.pdf [in English].
19. The Global Competitiveness Report 2019. (n.d.). *weforum.org*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf [in English].
20. The Global Innovation Index. (n.d.). *globalinnovationindex.org*. Retrieved from <http://www.globalinnovationindex.org> [in English].

Eduard Savytskyi, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine

Organization and Interaction of the State, Business and Science in the Context of Intensification of Innovation and Investment Activities of Food Industry Enterprises

The article is devoted to analysing of the current organization and interaction of the state, business and science in the context of intensification of processes of innovation and investment activities of food industry enterprises, as well as substantiation of existing problems on the way of intensification of innovation and investment transformations and development of directions to improvement of such interaction in the context of innovation and investment policy of the state.

The author proves the need to improve and supplement existing forms and methods of organization and interaction of the state, business and science, in particular to establish links between Ukrainian innovators in the food industry with all stakeholders (business and government) potentially interested in commercializing their innovations and expansion of markets. The article proposes various forms of budgetary and extra-budgetary financing of innovative activity of food industry enterprises. The introduction of monitoring the business demand for innovative solutions to existing problems, launching startups to create elements of innovation infrastructure and their dissemination to all regions of Ukraine, as well as promoting awareness of scientists and entrepreneurs about the various stages and participants in the innovation process.

The obtained results can be used in further research in substantiating effective forms of interaction between government, business and science, expanding the horizons of their impact in the context of innovation and investment activities of food industry, in developing recommendations for state, regional and local authorities, food industry enterprises.

food industry, innovation and investment activity, economic development, financing of innovations, startups, technology parks, commercialization of innovations

Одержано (Received) 07.09.2020

Прорецензовано (Reviewed) 11.09.2020

Прийнято до друку (Approved) 28.09.2020

УДК 330.83:334.75

JEL Classification: A13, F29

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4\(37\).56-64](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.4(37).56-64)

І.М. Унінець, доц., канд. екон. наук

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ, Україна

Глобальні міста в суб'єктній диспозиції Smart-економіки

Обґрунтовано, що в умовах посилення інтелектуалізації економіки як постійно діючого процесу, який стрімко прискорюється у новому столітті, одним із важливих його проявів стає формування та розвиток Smart-економіки, «розумної» економіки. Визначено, що важливим аспектом дослідження Smart-економіки є визначення її суб'єктної структури та оцінка взаємозв'язків та взаємозалежності учасників економічних взаємовідносин. Обґрунтовано, що новими учасниками глобальних економічних відносин стали глобальні міста, для оцінки яких на сучасному етапі використовуються не лише показники ефективності економічної діяльності, а і індикатори інтелектуальної економіки та благополуччя. Проаналізовано диспозицію глобальних міст в структурі Smart-економіки, критерії та індикатори їх аналізу, визначена роль складових інтелектуалізації та сучасний рівень розвитку глобальних міст. Визначено, що на сучасному етапі відбувається становлення не лише «глобальних» міст, а і «міжнародних», які мають значний вплив на розвиток регіону та визначають ключові його тенденції.

smart-економіка, глобалізація, урбанізація, глобальні міста, суб'єкти Smart-економіки

© І.М. Унінець, 2020